

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Dávid, Stanka, Szikla Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek, a dr. Monok Attila ügyvéd által képviselt I. rendű, a dr. Borbély-Bartis Katalin ügyvéd által képviselt II. rendű és a dr. Borboly István ügyvéd által képviselt III. rendű alperes ellen szerződés létre nem jöttének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. június 10. napján kelt 25.G.40.472/2011/13. számú ítélete ellen a felperes részéről 17. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a III. rendű alperesnek 100.000 - 100.000 (egyszázezer-egyszázezer) forint, a II. rendű alperesnek 118.000 (egyszáztizennyolcezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperesi gazdasági társaságok a perben nem álló ... Zrt. (korábbi elnevezése: ... Zrt. - a továbbiakban: ... Zrt.) részvényesei.

A felperes 2009. december 17-én hitelszerződést, folyószámla hitelszerződést, valamint garanciák kibocsátására keretszerződést kötött a ... Zrt.-vel; a megállapodások azonosan azt is tartalmazzák: „Az üzletfél a ... (felperes) előzetes jóváhagyása nélkül nem egyesül más társasággal és nem lesz részese szétválásnak, sem egyéb társasági átszervezésnek, átalakulásnak.”

A ... Zrt. 2011. január 19-én az alperesek mint részvényesek részvételével rendkívüli közgyűlést tartott, amely a részvényesek egyhangú szavazatával határozatokat hozott a társaság szétválás (kiválás) útján történő átalakulásáról 2011. február 28-i időponttal; elfogadta a szétváló társaság kiválásával létrejövő társaságok és a fennmaradó társaság 2010. szeptember 30-i fordulónappal elkészített vagyonleltár és vagyonmérleg tervezeteit; elfogadta a szétváló társaság részvényesei (az alperesek) közötti szétválási szerződés tervezetét; elfogadta a szétváló társaság létesítő okiratának módosítását és a kiválás útján létrejövő társaságok létesítő okiratát; tudomásul vette, hogy a szétváló társaság részvényesei (az alperesek) a kiválás útján létrejövő valamennyi társaságban részt kívánnak venni, továbbá részvényesei maradnak a szétválás után fennmaradó társaságnak.

Ugyanezen a napon, 2011. január 19-én az alperesek mint a szétváló ... Zrt. részvényesei a közgyűlés határozatával jóváhagyott tartalommal aláírták a szétválási szerződést, amelyben egyebek mellett meghatározták az egyes jogosultságok, illetve kötelezettségek, valamint a folyamatban lévő peres és nemperes ügyek és hatósági eljárások tekintetében a jogutód megnevezését; a fennmaradó gazdasági társaság társasági szerződésében szükséges módosítás tervezetét, valamint a kiválással létrejövő gazdasági társaságok társasági szerződéseinek tervezetét. Az okirat azt is rögzíti, hogy a szétváló társaság jegyzett tőkéje a szétválást megelőzően és azt követően is változatlanul 935.000.000 forint, a kiválással létrejövő gazdasági társaságok összesen 7.800.000 forint összegű jegyzett tőkéjének a fedezetét a szétváló társaság részvényeseinek pótlólagos befizetése biztosítja.

Az átalakulásról (szétválásról) szóló közlemények a ... 2011. február 3-i és február 10-i számában jelentek meg. A felperes 2011. február 14-én kelt levelében az átalakulási közleményekre utalva közölte a ... Zrt.-vel, hogy a kiválással történő szétválását nem hagyja jóvá, a közöttük létrejött megállapodásban foglaltakra figyelemmel előzetes jóváhagyása az átalakulás előfeltétele.

Az átalakulást a cégbíróság 2011. február 28-án bejegyezte.

A ... Zrt. a változásbejegyző végzés megküldésével 2011. március 3-án levélben közölte a felperessel, hogy elnevezése 2011. február 28. napjával megváltozott, a névváltozás felperesi nyilvántartásokban történő átvezetését kérte.

A felperes 2011. március 4-én előterjesztett, a Ptk. 215. §-ára alapított keresetében az alperesek, mint a ... Zrt. részvényesi által 2011. január 19-én megkötött szétválási szerződés létre nem jöttének megállapítását és az eredeti állapot Ptk. 215. § (3) bekezdése alkalmazásával történő helyreállítását, ennek keretében a cégbíróság megkeresését kérte annak érdekében, hogy hivatalból indított törvényességi felügyeleti vagy egyéb eljárás keretében a ... Zrt. szétválását tegye meg nem történné, járjon el a jogelőd cégek cégjegyzékből való visszamenőleges hatályú törlése iránt.

A megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott feltételei körében a felperes előadta, az alperesi részvényesek részvételével működő ... Zrt.-vel megkötött garancia keretszerződésben és hitelszerződésekben szereplő „átalakulási klauzula” hitelezői érdekeinek védelmét szolgálja, célja, hogy a szerződésekből eredő követeléseit a vele szerződést kötő jogi személlyel szemben érvényesíthesse, illetve szerződéses partnere mindennemű társasági jogi strukturális változása felett kontrollt gyakorolhasson, tekintettel arra is, hogy egy adóssal szemben egyszerűbb az igényérvényesítés, mint ha a követelést egymás között megosztó, több jogutód céggel szemben kellene eljárnia. Az előzetes jóváhagyása nélküli szétválás következtében a felperes elveszíti követelésének az adós személyében rejlő garanciáját. A szétválási szerződés érvénytelenségének megállapítása a felperes jogainak megóvása érdekében azért szükséges, hogy az adós ... Zrt. fedezetelvonó magatartása ne vezessen eredményre, arra tekintettel azonban, hogy a szerződésben foglaltak már teljesültek, teljesítést nem követelhet.

A felperes arra is hivatkozott, hogy az alperesekkel, mint az adós társaság és a jogutód társaságok ügyeiben döntési hatáskörrel rendelkező tagokkal szemben a ... Zrt. felé fennálló követelése érvényesíthetőségének biztosítása alapozza meg a jogvédelem szükségességét. Véleménye szerint a ... Zrt. szerződéses kötelezettségvállalása azt is magában foglalja, hogy más személyeket - saját szerveit, részvényeseit is ide értve - mindaddig visszatart a szétválás szükséges cselekményeitől, amíg ahhoz a felperes előzetesen hozzá nem járult. Irreleváns ezért az alperesekkel szembeni jogvédelmi igény szempontjából az, hogy az átalakulási klauzulát tartalmazó szerződéseket az alperesek közvetlenül nem írták alá. Ugyanakkor a felperes véleménye szerint az átalakulási klauzulát tartalmazó szerződéseket az alpereseknek, mint a társaság részvényeseinek, is ismerniük kellett, azt a szétválási szerződés aláírásakor nem hagyhatták volna figyelmen kívül. A per érdemére nézve a felperes előadta, a szerződésben foglalt „átalakulási klauzula” az átalakulási folyamat egészéhez előzetes felperesi hozzájárulást írt elő, így az átalakulási folyamat „esszenciális részét” képező szétválási szerződéshez is szükséges lett volna a felperesi jóváhagyás, amely szerződésre egyebekben a Gt. 9. § utaló szabálya folytán a Ptk. rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni. Az „átalakulási klauzula” szerinti felperesi jóváhagyás hiányában a Ptk. 215. § (1) bekezdésére figyelemmel a szétválási szerződés létre nem jött szerződésnek minősül, annak alapján sem a szétválásra, sem az átalakulás cégbejegyzésére nem

kerülhetett volna sor, ezért a Ptk. 215. § (3) bekezdése alapján az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazásának, az eredeti állapot helyreállításának van helye a kereseti kérelemben írtak szerint. Az alperesek ellenkérelmeiben foglaltakkal szemben a felperes állította, hogy önmagában a Ctv. 69-71. §-ai szerinti perindítás lehetősége nem teszi kizárttá a jelen megállapítási kereset megindítását az alperesekkel szemben, nem érinti keresetességi jogát, mert a jelen per tárgya nem a társasági szerződés, illetve annak módosítása, hanem a szétválási szerződés, amelyre nem a Gt., hanem a Ptk. szabályai az irányadók.

Az alperesek elsődlegesen a per megszüntetését kérték, érdemi ellenkérelmük a kereset elutasítására irányult, a III. rendű alperes illetékességi kifogást is előterjesztett.

Az alperesek a kereset elutasítását elsődlegesen a megállapítási kereset Pp. 123. §-a szerinti együttes feltételeinek hiányára tekintettel kérték. Az I. és a III. rendű alperesek álláspontja szerint, miután a felperes és a ... Zrt. közötti, az átalakulási klauzulát tartalmazó szerződéseknek az alperesek nem alanyai, velük szemben a felperesnek nincs védelemre szoruló, anyagi jogi jogosultsága, az alperesekkel szembeni jogvédelem szükségessége hiányában ezért a kereset elutasításának van helye.

Az I. és a II. rendű alperesek arra is hivatkoztak, hogy a felperes jogvédelmi igénye az érintett cégekkel szemben a Ctv. 69. § (1) és (2) bekezdése szerinti, a cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti perben érvényesíthető, ami ugyancsak kizárta teszi a Pp. 123. §-ában meghatározott általános szabályok szerinti megállapítási kereset előterjesztését.

Az alperesek álláspontja szerint továbbá a szétválási szerződésre annak joghatásaiból következően a Gt. rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni, így semmisségének megállapítására, illetve a semmisség jogkövetkezményeinek levonására kizárólag a Gt. 12. § (4) bekezdésében taxatív módon meghatározott semmisségi okok miatt kerülhet sor; a szétválási szerződésre a Ptk. nem irányadó, a Ptk. 215. §-ára alapított felperesi igény ezért is megalapozatlan, figyelemmel arra is, hogy a Gt. 12. § (4) bekezdésében meghatározott semmisségi ok esetén sincs jogszabályi lehetőség a semmis okirat alapján létrejött cég visszamenőleges hatályú megszüntetésére és így módon az eredeti állapot helyreállítására, mert a Gt. 12. § (5) bekezdésében és a Ctv. 69. §-ában foglaltakra figyelemmel a cég megszüntetésére ilyen esetekben is csak a jövőre nézve, végelszámolás vagy felszámolási eljárás keretében kerülhet sor.

Az I. és a III. rendű alperesek álláspontja szerint továbbá a kereset azért is megalapozatlan, mert a ... Zrt. a felperessel kötött szerződésekben foglalt kötelezettségvállalásából az alperesekre, mint a szerződéseken kívül álló harmadik személyekre semmiféle kötelezettség nem hárult, az átalakulási klauzulának az alperesek nem alanyai, így az abban foglaltak alapján az alperesek közötti szétválási szerződés érvényes létrejötté megalapozottan nem vitatható.

Az elsőfokú bíróság 2011. június 10-én meghozott 25.G.40.472/2011/13. számú ítéletével a keresetet elutasította, és a felperest az I. és a II. rendű alperesnek személyenként 200.000 forint, a III. rendű alperesnek 125.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. A per megszüntetésére irányuló alperesi kifogásokat és az illetékességi kifogást az elsőfokú bíróság megalapozatlannak találta.

A megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott feltételeit vizsgálva az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperesnek mint hitelezőnek és mint bankgarancia nyújtónak nyilvánvaló érdeke fűződik ahhoz, hogy az adós társaság tulajdonosi - vagyoni - szerkezetének változásai ne veszélyeztessék követelésének megtérülését, amit a ... Zrt.-vel megkötött szerződésekbe foglalt átalakulási klauzulából is megállapíthatóan a felperes lényeges körülménynek tekintett. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes alappal hivatkozott az adós cég társasági jogi szerkezetének változatlanságához fűződő jogi érdekére.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság kifejtette, a felperes keresetösségi jogát a bejegyzett gazdasági társaság társasági szerződése érvénytelenségének eseteit meghatározó Gt. 12. § (4) bekezdése sem érinti, tekintettel arra, hogy a felperesi kereset szerződés létre nem jöttének megállapítására irányult, önmagában az a körülmény pedig, hogy a Ptk. 215. § (3) bekezdése a szerződés létre nem jöttének esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását írja elő, nem jelenti azt, hogy a szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereset feltételei egybeesnének az érvénytelenségi kereset feltételeivel.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint továbbá a felperessel szerződéses jogviszonyban álló ... Zrt.-nek az alperesi alapítóktól elkülönült jogalanyiságából következik, hogy önálló jogalanyként a saját maga számára szerezhessen jogokat és vállalhat kötelezettségeket, ezért a felperessel kötött szerződésekben vállalt kötelezettségek is kizárólag a ... Zrt.-t kötik, az alpereseket mint részvényeseket azonban nem. Tekintettel arra, hogy a Gt. 231. § (2) bekezdésének c) pontjában foglaltak szerint a részvénytársaság bármilyen módon történő átalakítása a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik, azzal összefüggésben a ... Zrt. kötelezettségvállalásra nem volt jogosult, az átalakulási klauzula ezért olyan kötelezettségvállalást tartalmazott, amelyre a részvénytársaságnak nem volt joga, és amely erre tekintettel lehetetlen feltételnek minősül, ezért a Ptk. 227. § (2) bekezdése alapján semmis. A semmis szerződési feltételre pedig a felperes nem alapíthatott jogot, ezért a kereset elutasításának volt helye.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte, elsősorban a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján, a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt lényeges eljárási szabály megsértésére hivatkozással, másodsorban a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű kiegészítésének szükségességére tekintettel. A felperes másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú bíróság ítéletének keresete szerinti megváltoztatására irányult; harmadsorban az ítélet indokolásában az átalakulási klauzulára vonatkozó érvénytelenségi deklaráció megváltoztatását kérte akként, hogy az érvénytelenség megállapítása az érvénytelenített rendelkezésben az

ellenőrzött társaság mint szerződést kötő fél által tett kötelezettségvállalásokra nem terjed ki. A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az átalakulási klauzula az alperesekre, mint a felperessel szerződéses jogviszonyban álló részvénytársaság részvényeseire nem terjed ki, és miután az átalakulási döntés meghozatala a részvényesek kizárólagos hatáskörébe tartozik, a részvénytársasággal kötött szerződésekbe foglalt átalakulási klauzula semmis, mert lehetetlen szolgáltatásra irányul. A felperes álláspontja szerint az átalakulási klauzulában az alperesi részvényesek által ellenőrzött részvénytársaság vállalta azt a kötelezettséget, hogy a felperes előzetes engedélye nélkül nem vesz részt átalakulásban, és miután a Gt., illetve a Ctv. rendelkezései szerint az átalakuláshoz a részvényesek döntése mellett magának az átalakuló társaságnak, illetve vezető tisztségviselőjének a részvétele is elengedhetetlenül szükséges, a ... Zrt.-vel megkötött szerződésekbe foglalt átalakulási klauzula nem tekinthető lehetetlen célra irányuló, érvénytelen rendelkezésnek.

Tévesen és jogszabálysértően állapította meg az elsőfokú bíróság az átalakulási klauzula alperesekkel szembeni érvénytelenségét azért is, mert annak kikötésére olyan nagy értékű, nem az zrt. szokásos tevékenységi körébe tartozó szerződésekben került sor, amelyekhez a legfőbb szerv jóváhagyására volt szükség, az alperesek tehát részvényesként a szerződések megkötéséhez való hozzájárulással, illetve akár a szerződések hallgatólagos tudomásulvételével maguk is elfogadták azt, hogy a felperes előzetes írásbeli hozzájárulása nélkül az átalakulás nem hajtható végre. A felperes e körben utalt a per 2011. június 10-i első tárgyalásáról készült jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozatára is, amelyben arra az esetre, amennyiben az elsőfokú bíróság ezt a körülményt a per eldöntése szempontjából lényegesnek találná, bizonyítást ajánlott fel. Az elsőfokú bíróság ennek ellenére elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy az átalakulási klauzulában foglaltakat az alperesek ismerték-e, kifejezetten, illetve hallgatólagosan tudomásul vették-e, aminek azért van jelentősége, mert amennyiben a felperesek ezt a klauzulát ismerték, tudomásul vették, úgy jóhiszeműen nem hivatkozhatnak arra, hogy az átalakulási klauzulát tartalmazó, általuk belső társasági jogi aktussal elfogadott, jóváhagyott szerződésekben nem vettek részt félként. Az elsőfokú bíróság e körben a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt előzetes tájékoztatási kötelezettségének sem tett eleget, ezért a lényeges eljárási szabálysértéssel meghozott, illetve a nem kellően feltárt tényállásra alapított és így megalapozatlan ítélet hatályon kívül helyezésének van helye.

A felperes hangsúlyozta azt is, hogy miután a Gt. 83. § (5) bekezdése szerint a szétválási szerződés az átalakulás központi okirata, ennek létrejötte hiányában a társaságok érvényesen nem jöhettek létre, ezért az eredeti állapot helyreállításának van helye, erre pedig a létre nem jött szétválási szerződés alapján alakult gazdasági társaságok törlésével kerülhet sor.

A II. rendű alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának megváltoztatását kérte annyiban, hogy a Ptk. 227. § (2) bekezdésében foglaltakon túlmenően a Pp. 123. §-ában és a Gt. 12. § (4) bekezdésében foglaltakra tekintettel is a kereset elutasításának van helye. A csatlakozó fellebbezés indokolása szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt

állapította meg, hogy a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott feltételei fennállnak. A II. rendű alperes ismételtén kifejtette, a felperesi kereset lényegében az átalakulási klauzula ellenére történt átalakulás cégjogi jogkövetkezményeinek levonására irányult, amely igény a Ctv. V. és VI. fejezetében meghatározott eljárásokban érvényesíthető, ezen speciális igényérvényesítési jogosultságokra figyelemmel a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn. Egyebekben felperes a jogvédelem szükségességére is megalapozatlanul hivatkozik, tekintettel arra, hogy szétválás esetére a Gt. megfelelő garanciát biztosít a hitelezők számára; a felperes követeléseinek kielégítési alapja sem csökkent, a felperes követeléseitől valamennyi jogutód helytállni tartozik, amint azt a ... Bíróság a cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránt a felperes által indított perben 2011. július 4-én meghozott részítéletében megállapította. Abból fakadóan pedig, hogy az alperesek a szétválási klauzulát tartalmazó szerződéseknek nem voltak alanyai, az alperesekkel szemben felperesnek semmiféle jogvédelmi igénye nem áll, nem állhat fenn.

A II. rendű alperes hangsúlyozta azt is, a szétválási szerződés hatásában a létesítő okirattal azonos, ezért azzal a Gt. 12. § (4) bekezdése alkalmazása szempontjából egy tekintet alá esik, ebből következően az érvénytelenség jogkövetkezményei is csak a Gt. 12. § (4) bekezdésében meghatározott esetekben alkalmazhatók akkor is, ha erre a létesítő okirat létre nem jötte miatt kerül sor.

Az I. rendű és a III. rendű alperes, továbbá a csatlakozó fellebbezésében foglaltakat meghaladóan a II. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme szerint alaptalan az a fellebbezési előadás, hogy a részvénytársaság megszegte volna az átalakulási klauzulában vállalt kötelezettségét, figyelemmel arra, hogy az átalakulási döntések meghozatala a közgyűlés, a részvényesek hatáskörébe tartozik, a részvényesek döntése pedig nem tekinthető a társaság szerződésszegésének, figyelemmel arra, hogy az átalakuló cég az átalakulásnak nem alanya, hanem tárgya, amiből egyértelműen következik, hogy magának a társaságnak az átalakulásra vonatkozó kötelezettségvállalása semmis. Téves és megalapozatlan az a felperesi állítás is, hogy az alperesek tudtak az átalakulási klauzulát tartalmazó szerződésekről. Az I. rendű alperes álláspontja szerint önmagában az, ha esetlegesen az alperesek tudtak volna az átalakulási klauzuláról, ugyanakkor nem ellenezték, nem jelenti azt, hogy magukra nézve kötelezőnek ismerték el. Az elsőfokú eljárás során nem merült fel bizonyítandó tényként az, hogy az alperesek tudtak-e az átalakulási klauzuláról, illetve azt jóváhagyták-e vagy sem, ezért a felperesnek a Pp. 3. § (3) bekezdésének megsértésére vonatkozó fellebbezési előadása is megalapozatlan.

A III. rendű alperes ugyancsak arra hivatkozott, az elsőfokú eljárásban a felperes nem állította azt, hogy az alperesek tudtak az átalakulási klauzuláról, azt kifejezetten vagy hallgatólagosan jóváhagyták volna, erre nézve a felperes bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak megsértésére való hivatkozása ezért megalapozatlan. A III. rendű alperes véleménye szerint továbbá a Ptk. 215. §-a a per tárgyát képező társasági jogügyletre nem alkalmazható, az alperesek egyébként sem voltak alanyai az átalakulási klauzulát tartalmazó

szerződéseknek, ugyanakkor részvényesi minőségükben nem vállaltak olyan kötelezettséget, hogy az átalakulással összefüggésben a Gt.-ben biztosított döntési jogukat a felperes előzetes jóváhagyásától függően gyakorolják, mindezekből következően a szétválási szerződés, mint az alperesek által megkötött jogügylet tekintetében a felperes nem minősül olyan harmadik személynek, akinek jóváhagyása hiányában a szétválási szerződés a Ptk. 215. §-a szerint nem jött létre. A III. rendű alperes azt is hangsúlyozta, a felperes a Ptk. 215. §-ára alapítva a jogerősen bejegyzett gazdasági társaságok átalakulásának törlésére irányuló igényt érvényesít, amely igény azonban csak a Ctv. 65-71. §-a szerinti perekben érvényesíthető az ott meghatározott feltételek fennállta esetén, e feltételek azonban nem állnak fenn, a kereset ezért is megalapozatlan.

A II. rendű alperes az I. és a III. rendű alperesi fellebbezési ellenkérelemben foglaltakkal egyetértve azt hangsúlyozta, hogy a felperes a ... Zrt.-vel állt szerződéses kapcsolatban, a szerződésekbe foglalt átalakulási klauzulában vállalt kötelezettség az alperesekre, mint a részvénytársaság részvényesire nem terjedt ki, függetlenül attól, hogy tudomásuk volt-e az alpereseknek az átalakulási klauzuláról vagy sem. Az elsőfokú eljárásban egyebekben az ügy eldöntéséhez szükséges bizonyítékok rendelkezésre álltak, e bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság megalapozott ítéletet hozott, a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti előzetes tájékoztatási kötelezettség elmulasztását a felperes alaptalanul sérelmezi.

A felperes a csatlakozó fellebbezésre előterjesztett ellenkérelmében a megállapítási kereset Pp. 123. §-a szerinti feltételeire nézve továbbra is állította, hogy miután a Ctv. 69-71. §-ai szerinti perek egyikének sem tárgya a szétválási szerződés, a szétválási szerződés létre nem jöttének vizsgálata, a Ctv. szerinti perindítás lehetősége a II. rendű alperes előadásával szemben nem teszi kizárttá a Ptk. 215. §-a alapján a szétválási szerződés létre nem jöttére hivatkozással az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló igény érvényesítését; egyebekben a jogvédelem szükségessége körében a felperes lényegében megismételte az elsőfokú eljárásban tett előadásait. A felperes utalt arra is, a Ctv. 69-70. §-ai alapján a cégalapítás érvénytelenségének megállapítása, illetve a cégjegyzéket nem érintő létesítő okirat módosítás érvénytelenségének megállapítása iránt a szétválással érintett gazdasági társaságok ellen indított perben keresete az aktív perbeli legitimáció hiánya miatt jogerősen elutasításra került.

A fellebbezési ellenkérelmekben foglaltakkal szemben a felperes fenntartotta fellebbezési előadásait.

A felperes fellebbezése megalapozatlan, a II. rendű alperes csatlakozó fellebbezése megalapozott, az alábbiak szerint.

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. tv. (Gt.) a gazdasági társaságok alapításáról, létrejöttéről, átalakulásáról is rendelkezik.

A 3. § (1) és (3) bekezdése értelmében gazdasági társaság alapítására eredeti alapítással vagy átalakulással kerülhet sor. A 69. § (1) bekezdése eltérő rendelkezés hiányában a gazdasági társaság átalakulása során is az alapításra vonatkozó szabályok alkalmazását írja elő.

A gazdasági társaság átalakulással történő alapításának szabályairól a Gt. 65-87. §-ai rendelkeznek. Az átalakulás lényege, hogy a gazdasági társaság főszabályként egy korábban már létezett gazdasági társaság egyetemes jogutódjaként jön létre úgy, hogy a jogelőd gazdasági társaság jogai, kötelezettségei egységesen a jogutód gazdasági társaságra szállnak át. Vagyis az átalakulás főszabályként egyetemes jogutódlást jelent.

Az átalakulás egymásra épülő társasági jogi aktusok (döntések, jogügyletek) sorozatából álló folyamat, amelynek során az átalakulás tárgyában szükséges döntések (határozatok) meghozatala a Gt. 71. § (1) bekezdése értelmében a gazdasági társaság legfőbb szervének kizárólagos hatáskörébe tartozik, míg az átalakulással létre jövő gazdasági társaság létesítő okiratát az abban tagként, részvényesként részt vevők írják alá.

A Gt. 67. § (1) bekezdése szerint gazdasági társaság átalakulására sor kerülhet társasági formaváltással, továbbá egyesüléssel és szétválással.

Szétválás esetén a Gt. 67. § (4) bekezdése értelmében a gazdasági társaság tagjai (részvényesei) és a társasági vagyon egy részének részvételével - két vagy több gazdasági társaságra válik szét. A szétválás történhet különválással vagy kiválással.

A Gt. 86. § (1) bekezdése szerint kiválás esetében az a gazdasági társaság, amelyből a kiválás történik, a társasági szerződése módosítását követően változatlan társasági formában működik tovább, a kivált tagok (részvényesek) részvételével, a társasági vagyon egy részének felhasználásával pedig új gazdasági társaság vagy gazdasági társaságok jönnek létre.

Szétválás (különválás, kiválás) esetén az átalakulási döntések meghozatala az általános szabályokkal egyezően a legfőbb szerv kizárólagos hatáskörébe tartozik (83. § (1) bekezdés), azzal az eltéréssel, hogy a legfőbb szervnek a Gt. 83. § (5) bekezdése szerinti tartalommal készült, a szétváló társaság tagjai (részvényesei) közötti vagyonmegosztási megállapodást tartalmazó, a jogelőd szétválásával összefüggő szervezeti, strukturális kérdéseket is rendező szétválási szerződést is jóvá kell hagynia (84. § (1) bekezdés). A szétválási szerződést a szétváló társaság tagjai és a jogutód társaság (társaságok) tagjai, míg a jogutód gazdasági társaság társasági szerződését a jogutód társaság (társaságok) tagjai írják alá (84. § (3) bekezdés).

A 85. § (1) és (3) bekezdése értelmében a szétváló gazdasági társaság jogutódai - ideértve azt a gazdasági társaságot is, amelyből a kiválás történt - a szétváló társaságnak a szétválás előtt keletkezett kötelezettségeiért a Gt. eltérő rendelkezése hiányában a szétválási szerződés rendelkezései szerint felelnek; abban az esetben pedig, ha a kötelezettségről a szétválási szerződés nem rendelkezik, a jogutód társaságok felelőssége - a szétválás után megmaradó társaságot is ideértve - egyetemleges. A (4) bekezdés szerint valamennyi jogutód egyetemleges felelősséggel tartozik abban az esetben is, ha az a jogutód, amelyhez

az adott kötelezettséget a szétválási szerződés telepítette, nem teljesíti kötelezettségét.

A Gt. idézett rendelkezéseiből következően az átalakulás nem eredményezi az átalakuló társasággal szemben fennálló követelések kielégítési alapjának csökkenését, elvonását, a követelések jogosultja az eredeti kötelezettel szemben keletkezett követelését az eredeti kötelezettel fennálló jogviszonya feltételeinek megfelelően érvényesítheti a jogutóddal, illetve a jogutódokkal szemben, vagyis az átalakulás a követelés érvényesíthetőségét nem korlátozza, nem lehetetleníti el, a jogosultat mindazon igényérvényesítési lehetőségek megilletik, amelyekkel az eredeti kötelezettel szemben rendelkezett.

A Pp. 3. § (1) bekezdése szerint a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.

A Pp. 123. §-a továbbá úgy rendelkezik, a számadás helyességének megállapítása iránti kereseten kívül megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges és a felperes az igény természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

A Pp. 3. § (1) bekezdése alkalmazása körében kialakult bírói gyakorlat szerint a jogi érdekelttség fennálltát a bíróság hivatalból vizsgálja, annak hiányában a kereset érdemi, ítélettel történő elutasításának van helye. A jogi érdekelttsége pedig annak állapítható meg, akinek jogait, kötelezettségeit az általa érvényesített igény perbeli elbírálása, a jogvita mikénti eldöntése közvetlenül érinti, aki a bíróság döntése következtében jogot szerez vagy kötelezettségtől szabadul. Ily módon nincs jogszabályi akadálya annak sem, hogy a szerződés alanyain kívül álló személy pert indítson a szerződés létre nem jöttének vagy érvénytelenségének megállapítása és az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása iránt, amennyiben az igény érvényesítéséhez védendő jogi érdeke fűződik és ennek fennálltát igazolja, továbbá az általa alkalmazni kért jogkövetkezmények levonását jogi érdeke megalapozza. (2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 10. pontja) Az igényérvényesítési jogosultságot megalapozó, a Pp. 3. § (1) bekezdése szerinti jogi érdekelttség hiánya ugyanakkor önmagában kizárta teszi a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset feltételeinek fennálltát, különös tekintettel a jogvédelem szükségességének hiányára.

A felperes alperesekkel szembeni keresetösségi joga, perbeli legitimációja körében mindenképp a felperes Pp. 3. § (1) bekezdése szerinti jogi érdekelttségének fennálltát kellett vizsgálni.

A felperes a keresettel támadott szétválási szerződés alanyain kívül álló harmadik személyként a Ptk. 215. §-ára alapított keresetében az alperesek mint részvényesek által a ... Zrt. átalakulási folyamatában aláírt szétválási szerződés létre nem jöttének megállapítását és erre tekintettel a Ptk. 215. § (3) bekezdése szerint az

érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását kérte arra hivatkozással, hogy az átalakulásra és ennek keretében az alperesek részéről a szétválási szerződés aláírására előzetes jóváhagyása nélkül, az átalakuló részvénytársaság vele megkötött polgári jogi szerződésekben foglalt kötelezettségvállalásába ütközően került sor. A perbeli igény alperesekkel szembeni érvényesítéséhez fűződő jogi érdekelttségét a felperes az alperesek részvételével működő ... Zrt.-vel szemben fennálló hitelszerződésekből és garanciavállalási keretszerződésből eredő követelésére hivatkozással arra alapította, hogy az előzetes jóváhagyása nélküli szétválás következtében elveszti követelése adós személyében rejlő garanciáját, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása jogainak megóvása érdekében azért szükséges, hogy az adós részvénytársaság fedezetelvonó magatartása ne vezessen eredményre, biztosított legyen az adós részvénytársasággal szemben fennálló követelésének érvényesíthetősége.

A perben ugyanakkor nem merült fel olyan adat, tény, bizonyíték, amely alátámasztaná azon felperesi előadás megalapozottságát, hogy az adós részvénytársaság átalakulása a felperesi követelések fedezetének elvonását jelentené, illetve hogy az átalakulás folytán az eredeti adós - egyebekben a szétválás után más néven, de változatlan társasági formában és vagyonnal tovább működő - részvénytársasággal szemben fennálló követelésének érvényesíthetősége ne lenne biztosított. Ezzel szemben a már kifejtettek szerint önmagában az átalakulás ténye, az eredeti adós részvénytársaság fennmaradása mellett szétválással több jogutód gazdasági társaság létrejötte nem eredményezi az átalakuló részvénytársasággal szemben fennálló felperesi követelések kielégítési alapjának csökkenését, elvonását, nem korlátozza, és nem hiúsítja meg az átalakuló részvénytársasággal szemben fennálló felperesi követelések érvényesíthetőségét. Mindezekre tekintettel a felperes által előadottak és a rendelkezésre álló adatok alapján a felperes Pp. 3. § (1) bekezdése szerinti jogi érdekelttségének fennállta az alperesekkel szemben érvényesített perbeli igény vonatkozásában nem volt megállapítható. A felperes Pp. 3. § (1) bekezdése szerinti jogi érdekelttségének, perbeli legitimációjának hiánya következtében a már kifejtettek szerint a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset feltételei ugyancsak nem állnak fenn. Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor a keresetet nem a keresetőségi jog hiánya miatt utasította el.

Ugyancsak tévedett az elsőfokú bíróság, amikor úgy állapította meg hivatalból a felperes és a ... Zrt. közötti szerződésekben foglalt átalakulási klauzula semmisségét, hogy e szerződések másik alanya a perben félként nem vett részt. A Ptk. 198. § (1) bekezdésében és 205. § (1) bekezdésében foglaltakból következően ugyanis miután a szerződés a szerződő felek között hoz létre jogviszonyt, a szerződésből eredő jogok, kötelezettségek a szerződő feleket illetik, vagy terhelik, a szerződés semmisségének jogkövetkezményei is csak a szerződő felek egymás közötti jogviszonyában vonhatók le, azon általános - a 2/2010. (VI. 28.) PK. vélemény 4.a. pontja szerint a bíróság által hivatalból is észlelendő -

jogkövetkezményt is ideértve, hogy a semmis szerződés a felek által célzott joghatás elérésére nem alkalmas, arra jogot alapítani nem lehet [1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pont]. A bíróság hivatalból csakis akkor állapíthatja meg a szerződés semmisségét és alkalmazhatja a semmisség általános jogkövetkezményeit az előtte folyamatban lévő perben, ha a szerződő felek mindegyike a perben félként részt vesz. E feltétel hiányában az elsőfokú bíróság tévesen és jogszabálysértően állapította meg hivatalból az átalakulási klauzula semmisségét, és kizárólag erre alapítva tévesen utasította el a keresetet. Ugyanakkor érdemben a felperes Pp. 3. § (1) bekezdése szerinti jogi érdekeltiségének, perbeli legitimációjának a már kifejtettek szerinti hiányára tekintettel helytálló az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítélete.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint egyebekben a felperes keresete annak tárgyára, a perben érvényesített igény jellegére tekintettel sem vezethetett eredményre, a következők miatt.

A Gt. 17. § (1) bekezdése szerint a gazdasági társaság - eredeti, illetve átalakulással történő alapítás esetén egyaránt - a cégjegyzékbe való bejegyzéssel, a bejegyzés napjával jön létre.

A Gt. korábban már ismertetett 69. § (1) bekezdése alapján a gazdasági társaságok átalakulása során is irányadó Gt. 11. § (1) bekezdése a gazdasági társaság alapításához társasági szerződés megkötését, illetve részvénytársaság esetében alapszabály, egyszemélyes gazdasági társaság esetén alapító okirat elfogadását írja elő, a (2) bekezdés értelmében továbbá a nyilvánosan működő részvénytársaság alapszabálya kivételével - amelyet a közgyűlés fogad el - a gazdasági társaság létesítő okiratát valamennyi tagnak, illetve alapítónak alá kell írnia.

A gazdasági társaság létesítő okiratának kötelező tartalmi elemeit a Gt. 12. § (1) bekezdése határozza meg, a (3) bekezdés pedig úgy rendelkezik, a társaság jogerős cégbejegyzéséig a társasági szerződés érvénytelenségére a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni, a jogerős cégbejegyzés után a társasági szerződés megtámadására nincs mód, és a semmisség megállapításának is csak a Ctv.-ben szabályozott perben, a (4) bekezdésben meghatározott semmisségi okokból van helye.

A cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti per szabályait a 2006. évi V. tv. (Ctv.) 69. §-a állapítja meg. Az (1) bekezdés szerint ilyen per a cég bejegyzését elrendelő végzés ...ben történő közzétételétől számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül a céggel szemben indítható. A (2) bekezdés értelmében a perindításra csak a Gt. 12. § (4) bekezdésében meghatározott érvénytelenségi ok fennállása szolgálhat alapul, a (4) bekezdés alapján pedig a cégalapítás érvénytelensége ítélettel történő megállapításának, és ennek jogkövetkezményeként a jogerős ítélet alapján a cég cégbíróság általi megszűntnek nyilvánításának, és a céggel szemben végelszámolási vagy felszámolási eljárás lefolytatásának csak az érvénytelenségi ok kiküszöbölhetetlensége esetén van helye.

A gazdasági társaság tehát eredeti alapítás és átalakulás esetén egyaránt - a nyilvánosan működő részvénytársaság kivételével - a tagok (alapítók) mint szerződő felek gazdasági társaság alapítására irányuló, kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítását tartalmazó létesítő okirat (társasági szerződés, alapszabály, alapító okirat) alapján jön létre, vagyis függetlenül attól, hogy eredeti alapításra vagy átalakulásra kerül sor, a gazdasági társaság létrejötte joghatásként a társaság bejegyzése esetén a létesítő okirathoz fűződik, egyéb társasági jogi aktus, jogügylet - így például a szétválási szerződés - a társaság létrejötte, mint joghatás kiváltására nem alkalmas.

A gazdasági társaság jogerős cégbejegyzését követően az alapítás érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség okának kiküszöbölhetetlensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására csak a Gt. 12. § (4) bekezdésében meghatározott érvénytelenségi okokra alapítva a Ctv. 69. § (1) bekezdésében foglaltak szerint indított cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti perben van lehetőség, a cégalapítás érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonása iránti igény más módon nem érvényesíthető.

A jelen esetben a felperes keresete annak tényleges tartalma szerint a ... Zrt. átalakulási folyamatában az alperesek mint részvényesek által aláírt szétválási szerződés létre nem jöttére hivatkozással az átalakulással (szétválással) történt cégalapítás érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonására irányul, vagyis a felperesi kereset tárgyát valójában olyan igény képezi, amely érvényesítésére a kifejtettek szerint csakis a Ctv. 69. § szerinti cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti perben, kizárólag a Gt. 12. § (4) bekezdésében meghatározott érvénytelenségi okokra alapítva van jogszabályi lehetőség. A felperes keresete ezért sem vezethetett eredményre.

A kifejtettekre tekintettel a per eldöntése szempontjából nem volt jogi jelentősége annak, hogy az alperesek ismerték-e, illetve kifejezetten vagy hallgatólagosan jóváhagyták-e a ... Zrt. által aláírt szerződésekben foglalt átalakulási klauzula tartalmát és így e körben a tényállás felderítése, további bizonyítás elrendelése szükségtelen volt, a Fővárosi Ítéltábla megalapozatlannak találta a felperes Pp. 3. § (3) bekezdésének megsértésével kapcsolatos fellebbezési előadását.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helytálló ítéletét a fenti eltérő indokolással a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, a II. rendű alperes csatlakozó fellebbezése megalapozottnak bizonyult, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperesek 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alkalmazásával, mérlegeléssel megállapított, az általános forgalmi adót is tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló, továbbá a II. rendű

alperes esetén a lerótt csatlakozó fellebbezési illetéket is magában foglaló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2011. december 6.

. Bánki Horváth Mária s. k.,
a tanács elnöke

. Felker László s. k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s. k.,
bíró

A kiadmány hitelül